

**THE
CONSTANTINOPOLITAN
SOCIETY
Est. 1928**

GREEKS EXPATRIATED FROM ISTANBUL
BY TURKISH COERCION

Non-Governmental Organization

117 Dimosthenous Str., 176 72 Kallithea
Athens, Greece
Tel.: (+30) 210 951 7072 Fax: (+30) 210 959 8967
e-mail: cpolitan@otenet.gr

OSCE / ODIHR Conference

Human Dimension Implementation Meeting,
Warsaw, 28 September 2009 - 9 October 2009

Wednesday, 30 September 2009
Working session 5: Tolerance and non-discrimination I
National minorities

ΕΚΘΕΣΗ

Ο Σύλλογος Κωνσταντινουπολιτών, ιδρυθείς το 1928, είναι ένας μη κυβερνητικός, μη κερδοσκοπικός Οργανισμός, ο οποίος τις τελευταίες δεκαετίες εκθέτει ενώπιον σας τα φοβερά γεγονότα και κυρίως τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Ελληνική Μειονότητα και το Οικουμενικό Πατριαρχείο στην Τουρκία και αφορούν την παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τον μη σεβασμό της θρησκευτικής ελευθερίας, συμφώνως προς την Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και άλλων Διεθνών Συνθηκών.

Θα επισημάνουμε, περιληπτικά, τα βασικά ζητήματα που άπτονται της θρησκευτικής ελευθερίας, των δικαιωμάτων της ιδιοκτησίας και, γενικότερα, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τα οποία δεν έχουν ακόμη επιλυθεί και ευρίσκονται σε αντίθεση με τα διεθνώς κρατούντα και τα ευρωπαϊκά κριτήρια περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και με τα σχετικά άρθρα της Συνθήκης της Λωζάννης περί προστασίας των μη μουσουλμανικών μειονοτήτων της Τουρκίας.

Ο πρωθυπουργός της Τουρκίας, κ. Recep Erdogan, σε μια ιστορική δήλωση στις 23 Μαΐου 2009, αναγνώρισε δημόσια ότι η Τουρκία επέδειξε μια «φασιστική μεθόδευση» όσον αφορά στις μειονότητες της στο παρελθόν. «Για χρόνια, τέτοια πράγματα έγιναν σε αυτή την χώρα. Άνθρωποι άλλων εθνικοτήτων διώχθηκαν από την χώρα. Κερδίσαμε τίποτα εξαιτίας αυτών των γεγονότων; Αυτό ήταν ένα αποτέλεσμα μιας φασιστικής αντιμετώπισης», εδήλωσε ο κ. Ερντογάν κατά τη διάρκεια συνεδρίασης του Κόμματος Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης.

Αυτή η δήλωση, αν και πολύ σημαντική και πολιτικώς εκτεταμένος, θα μπορούσε να αποδειχθεί μικρής αξίας, εάν κανένα πρόσθετο, ουσιαστικό μέτρο για επανόρθωση ή τερματισμό αδικιών του παρελθόντος - οικοδομώντας έτσι ένα αίσθημα ανοχής και ασφάλειας μέσα στα μέλη της μειονότητας- δεν υιοθετηθεί και εφαρμοσθεί.

Μειονοτικά Ιδρύματα

Επί πενήντα έτη και πλέον, η τουρκική κυβέρνηση είχε χρησιμοποιήσει τους περίπλοκες διατάξεις και μη δημοκρατικούς νόμους για να δημεύσει εκατοντάδες ακινήτων περιουσιών που ανήκαν στην Ελληνική Ορθόδοξη Κοινότητα.

Το 1936, η τουρκική κυβέρνηση απαίτησε όπως όλα τα ιδρύματα δηλώσουν την πηγή εισοδήματός τους. Το 1974, το Τουρκικό Ανώτατο Εφετείο απεφάνθη ότι τα μεινοτικά ιδρύματα δεν είχαν δικαίωμα να αποκτήσουν ακίνητη περιουσία εκτός εκείνης που απαριθμείται στις δηλώσεις του 1936. Από τότε, η κυβέρνηση έχει θέσει υπό τον έλεγχο της εκατοντάδες ακίνητες περιουσίες που αποκτήθηκαν μετά το 1936. Τα θρησκευτικά μειονοτικά ιδρύματα που αναγνωρίζονται από το κράτος μπορούν να αποκτήσουν ακίνητη περιουσία, αλλά η προηγούμενος απαλλοτριωμένη περιουσία δεν μπορεί να διεκδικηθεί εκ νέου, ούτε παρέχεται οποιαδήποτε αποζημίωση από το κράτος για τις απαλλοτριωμένες περιουσίες. Αυτές οι κυβερνητικές πράξεις δεν υπόκεινται σε έφεση. Τα μέλη της ελληνικής μειονότητας υποβάλλονται επίσης σε περιορισμούς όσον αφορά στη συντήρηση θρησκευτικών και πολιτιστικών χώρων, λόγω γραφειοκρατικών κωλυμάτων στην απόκτηση των απαραίτητων επισήμων εγγράφων.

Σύμφωνα με την Έκθεση Προόδου της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την Τουρκία το 2008 (Turkey 2008 Progress Report of the Commission of the European Communities), η οποία δημοσιεύθηκε στις 11 Νοεμβρίου 2008, «η ελληνική μειονότητα εξακολουθεί να αντιμετωπίζει προβλήματα σχετικά με τα δικαιώματα στην εκπαίδευση και την ακίνητη περιουσία... Γενικά, η Τουρκία δεν έχει σημειώσει καμία πρόοδο στην εξασφάλιση πολιτισμικής ποικιλομορφίας και την προώθηση του σεβασμού και της προστασίας των μειονοτήτων σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα».

Σύμφωνα με την Έκθεση της Επιτροπής Νομικών Υποθέσεων και Ανθρώπινων Δικαιωμάτων της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης (Report of the Committee on Legal Affairs and Human Rights of

the Parliamentary Assembly of the Council of Europe) που δημοσιεύθηκε στις 21 Απριλίου 2009, ο Νόμος 5737/2008 (Νόμος περί των Ιδρυμάτων) σε καμία περίπτωση δεν θέτει το ερώτημα της επιστροφής ακίνητης περιουσίας που έχει απωλεσθεί από το 1974 στη Γενική Διεύθυνση Ιδρυμάτων, ή δεν προβλέπει αποζημίωση όπου η αυτή η περιουσία δεν μπορεί να επιστραφεί.

Ο νέος νόμος αποτυγχάνει να αντιμετωπίσει διάφορα ζητήματα, όπως η επιστροφή των ακινήτων περιουσιών: α) εκείνων που ανήκουν στα κατειλημμένα (mazbut) μη - μουσουλμανικά ιδρύματα, και β) εκείνων που έχουν μεταπωληθεί σε τρίτους μετά από την κατάσχεσή τους το 1974.

Ο εισηγητής ανησυχεί με τη διάταξη που αναφέρει ότι τα νέα ιδρύματα πρέπει να εγκαθιδρυθούν σύμφωνα με το Τουρκικό Αστικό Δίκαιο. Το άρθρο 101, παράγραφος (4), αυτού του κώδικα απαγορεύει την δημιουργία ιδρυμάτων με σκοπό την υποστήριξη μιας ομάδας συγκεκριμένης προέλευσης ή μιας κοινότητας. Στην πράξη, απαγορεύεται η δημιουργία νέων ιδρυμάτων από τις μειονοτικές ομάδες. Σε μεγάλο βαθμό, θα εξαρτηθεί επίσης κατά πόσον οι νέες διατάξεις εφαρμόζονται στη διοικητική και δικαστική πρακτική.

Επιπλέον, πρόσθετα μέτρα πρέπει να ληφθούν σχετικά με άλλα προβλήματα που δεν εξετάζονται από τον προαναφερθέντα νόμο (π.χ. να επιτραπεί στα μη-μουσουλμανικά ιδρύματα να συμμετέχουν σε διεθνείς δραστηριότητες και να εγκαταλειφθεί η αρχή της αμοιβαιότητας).

Ανατρέχοντας σε μια προηγούμενη νομοθετική τροποποίηση του Σεπτεμβρίου 2004 - δηλαδή πριν από το Νόμο 5737/2008 – πρέπει να επισημανθεί ότι επιτρέπεται στα μη-μουσουλμανικά κοινοτικά ιδρύματα να οργανώσουν ελεύθερα τις εκλογές τους και να διευρύνουν την εκλογική τους βάση.

Εντούτοις, οι πιθανοί υποψήφιοι για την εκλογή των διοικητικών συμβουλίων των ιδρυμάτων πρέπει να κατοκούν στην περιοχή όπου το ίδρυμα έχει την έδρα του. Αυτό υπόκειται σε προηγούμενη έγκριση από τη Νομαρχία της Ιστανμπούλ. Στην πραγματικότητα, διάφορα ιδρύματα έχουν προσκρούσει σε σοβαρά εμπόδια κατά την αίτηση τέτοιας έγκρισης. Επιπλέον, σε ορισμένες περιπτώσεις μελών της μειονότητας που εκλέχτηκαν σύμφωνα με το νόμο, οι Αρχές δεν επέτρεψαν σε αυτά τα μέλη να αναλάβουν καθήκοντα επειδή τα ονόματά τους είχαν περιληφθεί σε έναν κατάλογο μελών μειονότητας που τους απαγόρευε να συμμετέχουν σε εκλογές που διεξήχθησαν το 1991.

Εκπαιδευτικά ζητήματα

Σύμφωνα με την Έκθεση Προόδου της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την Τουρκία το 2008 (Turkey 2008 Progress Report of the Commission of the European Communities), η οποία δημοσιεύθηκε στις 11 Νοεμβρίου 2008, «η ελληνική μειονότητα εξακολουθεί να αντιμετωπίζει προβλήματα με τα δικαιώματα εκπαίδευσης... Γενικά, η Τουρκία δεν έχει σημειώσει καμία πρόοδο στην εξασφάλιση πολιτισμικής ποικιλομορφίας και την προώθηση του σεβασμού και της προστασίας των μειονοτήτων σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα».

Επίσης, τα ελληνικά μειονοτικά σχολεία αντιμετωπίζουν διοικητικές δυσχέρειες. Υπάρχει ένα διπλό σύστημα διεύθυνσης των μειονοτικών σχολείων. Ο διευθυντής διορίζεται από τη μειονότητα ενώ ο υποδιευθυντής είναι μουσουλμάνος και διορίζεται από την κρατική Διεύθυνση Εθνικής

Παιδείας. Στην πράξη, μόνο ο υποδιευθυντής έχει πραγματική ισχύ λήψης αποφάσεων, καθώς αυτός απαιτείται να εγκρίνει οποιεσδήποτε αποφάσεις του διευθυντή.

Οι αρχές συνεχίζουν περιστασιακά να αρνούνται το διορισμό των δασκάλων μειονότητας σε εφαρμογή της αρχής της αμοιβαιότητας.

Επιπλέον, κανονισμοί που χρονολογούνται από τη δεκαετία του '80 έχουν καταστήσει δυσχερέστερη για τα παιδιά της ελληνικής μειονότητας την εγγραφή και την παρακολούθηση των μαθημάτων στα κοινοτικά σχολεία τους. Η σχολική εγγραφή πρέπει να πραγματοποιηθεί παρουσία των επιθεωρητών του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας, οι οποίοι σύμφωνα με τις υπάρχουσες πληροφορίες διαβεβαιώνουν ότι ο πατέρας του παιδιού ανήκει στη μειονότητα –περιορίζοντας επομένως το θεμελιώδες δικαίωμα της ελεύθερης πρόσβασης στην εκπαίδευση, γεγονός που οδηγεί στη σταδιακή εξαφάνιση των κοινοτικών σχολείων που προστατεύονται από τη Συνθήκη της Λωζάνης.

Η τουρκική ταυτότητα και ο εθνικισμός προωθούνται ως θεμελιώδεις αξίες στο εκπαιδευτικό σύστημα, ενώ η κουλτούρα της μειονότητας αγνοείται. Ο όρκος που απαγγέλεται στα σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης κάθε πρωί κάνει τα παιδιά να αισθάνονται τρόμο και σύγχυση. Ο όρκος λέει: Είμαι Τούρκος, είμαι αλάθητος, είμαι σκληρά εργαζόμενος... Αφιερώνω την ύπαρξή μου στην ύπαρξη των Τούρκων. Ευτυχής είναι εκείνος που λέει ότι «είμαι Τούρκος».

Όλα τα παιδιά σχολείου είναι υποχρεωμένα να παρακολουθούν μαθήματα θρησκευτικής παιδείας και ηθικής, βασισμένα στις αρχές της σουνιτικής αίρεσης του Ισλάμ, αντί της γενικής διδασκαλίας στην ιστορία των θρησκειών. Μόνο οι Χριστιανοί και οι Εβραίοι επιτρέπεται να αποχωρήσουν, με τον όρο να πιστοποιήσουν το θρησκευτικό δόγμα τους, σε αντίφαση προς την θεμελιώδη αρχή του Τουρκικού Συντάγματος, το οποίο απαγορεύει την γνωστοποίηση της θρησκείας.

Άρνηση κληρονομικών δικαιωμάτων

Η Τουρκία εξακολουθεί να αρνείται τα κληρονομικά δικαιώματα των μελών της μειονότητας με ελληνική υπηκοότητα. Ένας νέος νόμος επιβάλλει την πώληση της κληρονομηθείσας ακίνητης περιουσίας, έχοντας ουσιαστικά ως αποτέλεσμα την ακύρωση του κληρονομικού δικαιώματος. Αυτό το μέτρο στοχεύει στην κοπή του τελευταίου δεσμού των μελών της ελληνικής μειονότητας που αναγκάστηκαν να αφήσουν τη χώρα, καθώς επίσης και των απογόνων τους. Σε αυτό το πλαίσιο, η απόδοση της τουρκικής υπηκοότητας στα ελληνικά μέλη της μειονότητας πρέπει να διευκολυνθεί, λαμβάνοντας υπόψη την μαζική απώλεια υπηκοότητάς τους μετά από τα σκληρά διοικητικά μέτρα που ελήφθησαν κατά τη διάρκεια της περιόδου 1960 - 1990.

Προβλήματα ασφαλείας και άσκηση ψυχολογικής πίεσης

Κατά τη διάρκεια του περασμένου χρόνου, προκλητικές ενέργειες ή τις πράξεις βανδαλισμού που προκαλούν ανησυχίες για την ασφάλεια των θρησκευτικών χώρων και των μελών της μειονότητας έχουν επίσης παρατηρηθεί. Συγκεκριμένα, υποκινήσεις σε έχθρα και βία από πλευράς τουρκικών μέσων ενημέρωσης ασκούν ψυχολογική πίεση στα μέλη της μειονότητας.

Μεταξύ άλλων, τον Ιούλιο του 2008, κατεγράφησαν δύο επιθέσεις και καταστροφές στο Αγίασμα της Αγίας Φωτεινής στη νήσο Kinaliada (Πρώτη). Στις 5 Μαΐου 2009, ένα άτομο επιτέθηκε σε προσκυνητές και περιηγητές στο Αγίασμα της Παναγίας Βλαχερνών, στην Ιστανμπούλ, υβρίζοντάς τους και κραυγάζοντας «κάτω οι άπιστοι». Κατόπιν, προξένησε φθορές στον περιβάλλοντα χώρο.

Πρόσφατα, στις 2 - 3 Σεπτεμβρίου 2009, ενενήντα (90) τάφοι βεβηλώθηκαν από βανδάλους στο Ελληνικό Ορθόδοξο Κοιμητήριο του Μπαλουκλί, στην Ιστανμπούλ, επαναφέροντας στη μνήμη το φοβερό πογκρόμ κατά της ελληνικής κοινότητας τον Σεπτέμβριο του 1955.

Διαμεσολαβητής

Η καθιέρωση του Διαμεσολαβητή εκκρεμεί από το 2006, μετά από την αίτηση του πρώην Προέδρου κ. Sezer στο Συνταγματικό Δικαστήριο για ακύρωση μερικών διατάξεων του νόμου. Το Συνταγματικό Δικαστήριο ανέστειλε την έναρξη ισχύος του νόμου εν αναμονή της τελικής απόφασής του. Η καθιέρωση του γραφείου Διαμεσολαβητού θα ενίσχυε το κράτος δικαίου, την δικαιοσύνη και τη προστασία των ατομικών δικαιωμάτων των μειονοτήτων.

Συμπέρασμα και σύσταση

Με όσα σας ανέπτυξα περιληπτικά, και σε συνδυασμό με τις ενέργειες στο παρελθόν κατά της Ελληνικής Μειονότητας εκ μέρους του Τουρκικού Κράτους, και συγκεκριμένα το Πογκρόμ της 6/7 Σεπτεμβρίου 1955, και οι εν μια νυκτί απελάσεις του 1964, είχαν ως αποτέλεσμα τη δραματική μείωση του ελληνικού πληθυσμού στην Τουρκία. Πριν το 1920, ο ελληνικός πληθυσμός της Ιστανμπούλ ήταν 350.000 άτομα. τότε Σήμερα, ο ελληνικός πληθυσμός είναι λιγότερος από 4.000 άτομα. Όσον δε αφορά στις νήσους Gokceada (Ιμβρο) και Bozcaada (Τένεδο), ο πληθυσμός από 7.000 Έλληνες περίπου την δεκαετία του 1960 να περιορίζεται σήμερα μόλις στα 200 άτομα.

Στο πνεύμα του Ψηφίσματος 1625 (2008), που υιοθετείται από την Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης (Parliamentary Assembly of the Council of Europe) σχετικά με την ελληνική μειονότητα στις νήσους Gokceada (Ιμβρος) και Bozcaada (Τένεδος), που απαιτεί τη διατήρηση του αμοιβαίου πολιτιστικού χαρακτήρα των δύο νήσων ως πρότυπο για συνεργασία μεταξύ της Τουρκίας και της Ελλάδας, το Τουρκικό Κράτος καλείται να επανορθώσει όλες τις τωρινές αδικίες, να παράσχει ισχυρή υποστήριξη και να λάβει πρωτοβουλίες ώστε να διευκολύνει την επιστροφή Ελλήνων της Τουρκίας που έχουν εξαναγκαστεί να εγκαταλείψουν τις γενέτειρές τους.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.